

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Davida Hipšra a soudců Tomáše Foltase a Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **Y. U.**, zastoupen Mgr. Martinou Šamlotovou, advokátkou se sídlem Milady Horákové 13, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 2. 2024, č. j. 19 Az 3/2024-34,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 20. 9. 2023, č. j. OAM-703/ZA-ZA11-K11-2023, žalovaný rozhodl, že se žalobci neuděluje mezinárodní ochrana podle § 12 až 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

II.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu ke Krajskému soudu v Brně, který ji usnesením ze dne 13. 12. 2023, č. j. 22 Az 44/2023-12, postoupil k vyřízení místně příslušnému Krajskému soudu v Ostravě. Rozsudkem ze dne 28. 2. 2024, č. j. 19 Az 3/2024-34, Krajský soud v Ostravě (dále jen „krajský soud“) podanou žalobu zamítl. Rozsudek krajského soudu, stejně jako zde uváděná judikatura Nejvyššího správního soudu, je k dispozici na www.nssoud.cz a soud na něj na tomto místě pro stručnost odkazuje.

III.

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Stěžovatel poukázal na své soukromé obtíže s otcem, který mu vyhrožuje zabitím. Dále uvedl, že se v Turecku setkává s běžnými obtížemi jako každý Kurd, jedná se zejména o nezaměstnanost, neustálé kontroly od policie a rasismus. Žalovaný ani krajský soud tyto uváděné důvody ovšem nijak nezohlednili. Krajský soud se při svém rozhodování pouze zaměřil na rodinné potíže panující mezi stěžovatelem a jeho rodinou. Nijak neposuzoval sdělení stěžovatele o tom, že podléhal častým policejním kontrolám a diskriminaci. Krajský soud nevypořádal žalobní námitku, že přístupem tureckých státních složek (neposkytnutí policejní ochrany před otcem, časté policejní kontroly) je porušeno právo stěžovatele na soukromý a rodinný život ve smyslu čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, kterou je Česká republika vázána, a vycestování stěžovatele by tak mohlo být v rozporu s mezinárodními závazky ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Z uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

IV.

[4] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[5] Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věci mezinárodní ochrany je její přijatelnost. Kasační stížnost je podle § 104a odst. 1 s. ř. s. přijatelná, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Výkladem institutu přijatelnosti se Nejvyšší správní soud zabýval například v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, na které pro stručnost odkazuje.

[6] Nejvyšší správní soud neshledal v posuzované věci přesah vlastních zájmů stěžovatele ani zásadní pochybení krajského soudu, které by mohlo mít dopad do jeho hmotněprávního postavení. Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu totiž poskytuje dostatečnou odpověď na uplatněné kasační námitky a stěžovatel ve své argumentaci nevyložil žádné relevantní důvody, které by svědčily pro odklon.

[7] K tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nedostatku důvodů se v obecné rovině Nejvyšší správní soud mnohokrát vyjádřil (viz např. rozsudky ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75, ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003-52, ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004-73, č. 787/2006 Sb. NSS, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005-44, č. 689/2005 Sb. NSS, ze dne 25. 5. 2006, č. j. 2 Afs 154/2005-245, ze dne 17. 1. 2008, č. j. 5 As 29/2007-64). Rozhodnutí soudu je třeba považovat za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů zejména tehdy, pokud není zřejmé, jakými úvahami se soud řídil při naplňování zásady volného hodnocení důkazů nebo při utváření právního závěru, z jakého důvodu soud považoval žalobní námitky za liché či mylné nebo proč nepovažoval právní argumentaci v žalobě za důvodnou. Meritorní přezkum rozhodnutí soudu je tak možný pouze za předpokladu, že se jedná o rozhodnutí srozumitelné, které je opřeno o dostatek relevantních důvodů, z nichž je zřejmé, proč soud rozhodl tak, jak je uvedeno v jeho výroku. Tato kritéria napadený rozsudek splňuje, neboť je z jeho odůvodnění zcela

pokračování

zřejmé, jakými úvahami byl při posouzení věci v rozsahu žalobních bodů krajský soud veden a k jakému závěru na jejich základě dospěl. Skutečnost, že stěžovatel se závěry krajského soudu nesouhlasí, nepředstavuje důvod pro zrušení napadeného rozsudku pro jeho údajnou nepřezkoumatelnost. V této souvislosti je třeba ještě dodat, že povinnost soudu posoudit všechny žalobní námitky neznámá, že byl krajský soud povinen reagovat na každou dílčí argumentaci uplatněnou stěžovatelem a tu obsáhle vyvrátit; jeho úkolem bylo uchopit obsah a smysl žalobní argumentace a vypořádat se s ní, což může učinit i tak, že proti ní postaví vlastní ucelený argumentační systém, v jehož konkurenci námitky jako celek neobstojí (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, bod 68, nebo rozsudek NSS ze dne 30. 4. 2009, č. j. 9 Afs 70/2008-130). Rovněž v tomto ohledu napadený rozsudek krajského soudu plně obstojí.

[8] V žádosti o udělení mezinárodní ochrany, v rámci údajů k podané žádosti a v pohovoru stěžovatel uvedl, že je státním příslušníkem Turecka, hlásí se ke kurdské národnosti, je muslim. Není členem žádné politické strany ani hnutí a není politicky aktivní. Jeho posledním místem bydliště bylo město I.. Do České republiky přicestoval dne 28. 5. 2023 ilegálně, schovaný v nákladním voze. Cestu mu zprostředkoval kamarád, stála jej 3 000 Eur a vše zaplatil až po příjezdu do České republiky, která ovšem nebyla jeho cílovou zemí. Chtěl dál do Evropy. K důvodům žádosti o mezinárodní ochranu uvedl, že jeho otec po něm kvůli rodinné pomstě požadoval, aby zabil sestru a jejího přítele. Tento čin nechtěl provést. Do vlasti se nemůže vrátit kvůli otci, má strach z reakce rodiny. Jeho otec neschvaloval případný sňatek své dcery s mužem turecké národnosti. To v kurdské kultuře není povoleno. Sestra však s dotyčným mužem utekla a nikdo neví, kde jsou. Otec požadoval, aby našel svou sestru i jejího partnera a oba zabil. Tento čin měl vykonat jako nejstarší syn, jde o čest rodiny. Neví, proč tento čin nechce vykonat jeho otec sám. Neví, zda k takové pomstě dochází u všech smíšených manželství. Není v kontaktu s nikým z rodiny. Pokud by se vrátil, bojí se zabít. Otec mu tím vyhrožoval. Se žádostí o pomoc se na nikoho obrátit nemůže, nikdo by mu nepomohl. Přestěhovat v rámci Turecka by se také nemohl, protože otec má všude známé a příbuzné, takže by ho našel. To je jediný důvod opuštění země. Se státními orgány Turecka nikdy neměl problémy. Pouze se setkával s běžnými potížemi jako každý Kurd. Nezaměstnanost, neustálé kontroly od policie, rasismus. Na střední škole se jednou kvůli nadávkám popral, jiné vážné potíže stran toho vyloučil.

[9] V daném případě bylo v průběhu správního řízení objasněno a mezi stranami není sporné, že tvrzeným důvodem žádosti o udělení mezinárodní ochrany je obava stěžovatele z pronásledování, resp. hrozby vážné újmy ze strany jeho otce. Přestože měl stěžovatel podle svého tvrzení obavu o své bezpečí a cítil se být ohrožen, neobrátil se s žádostí o pomoc na příslušné turecké státní orgány a svou situaci vyřešil odjezdem z Turecka.

[10] Nejvyšší správní soud se otázkou pronásledování soukromými osobami zabýval v řadě svých rozhodnutí, z nichž lze uvést např. rozsudek ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004-48. V tomto rozsudku dospěl k závěru, který formuloval v právní větě, že „Skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., tím spíše v situaci, kdy politický systém

v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny.“ V právní větě rozsudku ze dne 10. 2. 2006, č. j. 4 Azs 129/2005-54, je uvedeno, že „Obecné tvrzení stěžovatele o obavách z pronásledování či nebezpečí, které mu hrozí v zemi původu, bez prokázání existence takového nebezpečí, za situace, kdy se stěžovatel v zemi původu neobrátil se svými problémy na příslušné orgány, nelze podřadit pod zákonem vymezené důvody udělení azylu.“ Z další judikatury Nejvyššího správního soudu pak vyplývá, že „Neučinil-li stěžovatel žádné kroky k využití všech prostředků, které právní řád v zemi jeho původu k ochraně práv a svobod poskytuje, nelze učinit závěr, že by mu taková ochrana nebyla poskytnuta, případně že by mu sice poskytnuta byla, ale neúčinně“ (rozsudek ze dne 11. 3. 2004, č. j. 6 Azs 8/2003-44). V této souvislosti lze odkázat rovněž na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 12. 2005, č. j. 6 Azs 479/2004-41, podle kterého pro to, „aby bylo možné shledat absenci ochrany ze strany státu, musel by stěžovatel vyčerpat všechny reálně dostupné prostředky ochrany.“ Jestliže stěžovatel vyjádřil obecnou nedůvěru v justiční systém v zemi původu, k tomu Nejvyšší správní soud připomíná, že podle konstantní judikatury pouhou nedůvěrou občana ve státní instituce ve vlasti nelze podřadit pod důvody pro udělení mezinárodní ochrany (srov. rozsudky NSS ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 7/2004-37, a ze dne 21. 11. 2003, č. j. 7 Azs 13/2003-40).

[11] Otázkou hrozby vážné újmy ze strany soukromých osob se Nejvyšší správní soud zabýval podrobně např. v rozsudku ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008-57, v němž dospěl k závěru, že soukromé osoby mohou být původci jak pronásledování (§ 12 zákona o azylu), tak vážné újmy (§ 14a zákona o azylu); obdobně též např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008-62, ze dne 27. 10. 2011, č. j. 6 Azs 22/2011-108, ze dne 18. 12. 2008, č. j. 1 Azs 86/2008-101, ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009-74. K samotnému pojmu „reálné nebezpečí“ a důkaznímu standardu se Nejvyšší správní soud vyslovil podrobně v rozsudcích ze dne 21. 5. 2008, č. j. 2 Azs 48/2007-71, ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006-82, ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70. V posledně citovaném rozsudku Nejvyšší správní soud připomněl, že to, že je původcem vážné újmy čistě nestátní subjekt, neznamená, že se žadatel o mezinárodní ochranu musí vždy obrátit na poskytovatele ochrany zakotvené v čl. 7 odst. 1 Směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. 4. 2004. Pokud je zjevné, že orgány v zemi původu nejsou schopny (např. proto, že vůbec neexistují) či ochotny (např. proto, že určitou skupinu ve společnosti systematicky odmítají chránit, ač ji samy neperzekuuji) poskytnout účinnou ochranu před vážnou újmou způsobenou nestátními subjekty, rovněž nelze po žadateli požadovat, aby se na tyto orgány obracel. Současně podotkl, že břemeno tvrzení ohledně nedostupnosti (resp. nedostatečnosti) ochrany v zemi původu leží na straně žadatele.

[12] V nyní posuzovaném případě však stěžovatel toto břemeno tvrzení neunesl, a tím nesplnil jednu z nezbytných podmínek pro udělení doplňkové ochrany. Stěžovatel neprokázal, že by se nemohl obrátit na turecké státní orgány v případě výhrůžek ze strany svého otce. Stěžovatel nefunkčnost soudního systému dovozuje z obecných informací, jakož i z informací nijak s jeho osobou nesouvisejících. Nicméně nijak neprokázal, že v jeho konkrétním případě by státní orgány, pokud by se na ně obrátil, násilné jednání jeho otce schvalovaly, tolerovaly či jej přímo podporovaly. Neuvedl ani nic, co by naznačovalo, že by jednání ze strany státních orgánů vůči jeho osobě bylo jakkoli

pokračování

předurčené. Ze stěžovatelem popsaných okolností nic nenasvědčuje tomu, že by orgány v zemi původu nebyly schopny, či ochotny poskytnout ochranu před vážnou újmu způsobenou soukromými osobami (nestátními subjekty). V této souvislosti Nejvyšší správní soud považuje za vhodné ve shodě s krajským soudem poukázat na to, že shromážděné informace o zemi původu stěžovatele (viz Informace OBSE: Turecko – Profil země, únor 2022 a Informace MZV ČR č. j. 103966-6/2022-LPTP, ze dne 16. 3. 2022) svědčí naopak o tom, že státní orgány v zemi jeho původu jsou schopny poskytnout svým občanům účinnou pomoc.

[13] Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že žalovaný i krajský soud se přezkoumatelně a věcně správně vypořádali s otázkou, zda byly naplněny podmínky pro přiznání azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu či doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Vyložili, proč mají za to, že stěžovatel může využít ochrany státních orgánů v Turecku, a to jak s ohledem na celkovou situaci v dané zemi, tak s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem jeho případu. Rovněž zdůvodnili, proč se s tvrzením stěžovatele ohledně nedostupnosti ochrany státních orgánů neztotožnili, přičemž stěžovatel v kasační stížnosti s tímto závěrem polemizoval pouze velmi obecným způsobem.

[14] K situaci osob kurdské národnosti v Turecku se Nejvyšší správní soud vyjadřoval v mnoha rozhodnutích týkajících se mezinárodní ochrany. V rozsudku ze dne 11. 9. 2012, č. j. 4 Azs 34/2011-154, mj. uvedl, že *„bezpečnostní situace, chování bezpečnostních složek a postavení Kurdů v Turecku není optimální, nicméně vláda proti kurdské menšině oficiálně nevystupuje, přičemž kvůli bojům s PKK je špatná situace pouze na jihovýchodě země, odkud stěžovatel pochází. Nejvyšší správní soud tak má za to, že situace stěžovatele v zemi původu proto není natolik vážná, aby mu bylo možné udělit mezinárodní ochranu ve formě azylu a s ohledem na skutečnost, že může využít vnitřní ochrany, není v jeho případě dán ani důvod pro udělení doplňkové ochrany.“*

[15] Nejvyšší správní soud nepomíjí, že po vydání tohoto rozsudku došlo v Turecku v roce 2016 k nezdařenému pokusu o státní převrat. Přesto judikatura Nejvyššího správního soudu setrvává na závěru, že nelze bez dalšího uzavřít, že by kurdští příslušníci v Turecku byli na celém území státu tak běžně a závažně pronásledováni, že by tato skutečnost zakládala důvod pro udělení mezinárodní ochrany (usnesení NSS ze dne 25. 4. 2019, č. j. 8 Azs 352/2018-46, bod 20). V usnesení ze dne 4. 5. 2023, č. j. 4 Azs 299/2022-37, bod 17, Nejvyšší správní soud konstatoval, že *„toliko samotná kurdská národnost u osoby státní příslušnosti Turecké republiky není bez dalšího důvodem pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany. Obavy z pronásledování jsou namísto zejména u politicky činných osob nebo osob zapojených do neúspěšného státního převratu.“*

[16] V případě stěžovatele je zřejmé, že nespadá do žádné z exponovaných skupin, u kterých lze předpokládat zvýšený zájem tureckých státních orgánů. Stěžovatel v Turecku nebyl nikdy sám politicky aktivní jako člen konkrétní politické strany, taktéž se nezúčastnil žádné demonstrace ani neúspěšného pokusu o státní převrat. Se státními orgány své vlasti neměl jakékoli obtíže trestněprávního charakteru, neboť se o politiku nezajímal a tak se do žádného konfliktu se státem jako takovým nikdy nedostal. Rovněž lze poukázat na to, že stěžovatel před svým odchodem z Turecka pobýval v I., tedy nikoliv na

problematickém území v blízkosti hranice se Syrskou arabskou republikou. Nejvyšší správní soud nepochybně, že situace ohledně dodržování základních lidských práv v Turecku je problematická. V této souvislosti však odkazuje na rozsudek ze dne 21. 7. 2005, č. j. 3 Azs 303/2004-79, kde uvedl: „Pokud žadatel o udělení azylu není vystaven žádnému pronásledování nebo diskriminaci z azylově relevantních důvodů, resp. nemá z takového pronásledování nebo diskriminace odůvodněný strach, popř. takové skutečnosti ve správním řízení vůbec netvrdí, pak nesplňuje podmínky pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., a to i přes skutečnost, že pochází ze země s nedemokratickým a autoritativním režimem, který zásadním způsobem diskriminuje a potlačuje opozici, resp. osoby zastávající politicky odlišné názory.“ Rovněž lze poukázat na rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 4. 2002, sp. zn. 6 A 709/2001, v němž je uvedeno, že „azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) universálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, třeba i surovým, hrubým, těžce postihujícím jednotlivce nebo i celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem přesně vymezeny, jsou poměrně úzké a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv tak, jak jsou v různých listinách a chartách tato práva uznávána.“

[17] K námitce stěžovatele, že žalovaný (a následně krajský soud) neposoudil jeho žádost z hlediska § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu s tím, že jako Kurd nemůže v Turecku nerušeně žít svůj soukromý a rodinný život (čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod), lze odkázat na konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, který opakovaně uvedl, že doplňkovou ochranu z tohoto důvodu lze udělit pouze ve výjimečných případech pramenících z mimořádných individuálních okolností (zejm. usnesení rozšířeného senátu z 15. 2. 2024, č. j. 7 Azs 186/2022-48). Otázkou, zda je životní situace stěžovatele natolik výjimečná, aby opravňovala mimořádné udělení doplňkové ochrany z důvodu nepřiměřeného zásahu do jeho soukromého a rodinného života, se žalovaný s ohledem na zcela obecná a neindividualizovaná tvrzení stěžovatele zabýval dostatečným způsobem a dospěl přitom ke zcela správnému závěru, že případné vycestování stěžovatele není v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.

[18] Je třeba poukázat rovněž na to, že stěžovatel na území České republiky přicestoval nelegálně, ukrytý v nákladním vozidle a rozhodnutím Policie ČR ze dne 2. 6. 2023, č. j. CPR-20381-20/ČJ-2023-931200-SV, mu proto bylo uloženo správní vyhoštění. Lze proto předpokládat, že o udělení mezinárodní ochrany požádal, aby si legalizoval svůj pobyt na území České republiky a vyhnul se tak správnímu vyhoštění. V jeho jednání tak lze spatřovat účelovost (srov. rozsudky NSS ze dne 10. 2. 2006, č. j. 4 Azs 129/2005-54, a ze dne 29. 6. 2005, č. j. 4 Azs 519/2004-83).

[19] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud odmítl kasační stížnost jako nepřijatelnou podle § 104a s. ř. s.

[20] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterých, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl (k tomu srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, část III. 4., usnesení téhož soudu ze dne 13. 5. 2021, č. j. 9 Azs 32/2021-32). Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, jemuž by jinak právo

pokračování

na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. září 2024

David Hipšr
předseda senátu